

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

A HAZAI NÉGY EVANGELIKUS EGYHÁZKERÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenként egy íven; a Hivatalos Közlemények, mint az Ev. Őrálló melléklete, minden hónapban.

Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:

GEDULY HENRIK evang. lelkész,

NYIREGYHÁZA.

A lap ára egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2.50 kor.

Egyes szám ára 40 fillér.

A Hivatalos Közleményeket az anyaegyházak és felsőbbrendű iskolák ingyen kapják.

Hirdetés ára oldalanként 32 kor.

TARTALOM-JEGYZÉK: Vezércikk. Visszhangok az „egyetemes püspök?” kérdésében. *Egy alsó pap.* — Az új államsegély föl-
osztása kérdéséhez. *Kund Sámuel.* — *Tárca.* A lelkész mellékfoglalkozásai. *Pieler Máttyás,* kaboldi evang.
lelkész. (Vége köv.) — *Belélet.* — *Nekrológ.* — *Hirdetések.*

Visszhangok

az „egyetemes püspök?” kérdésében.

Azon cikkeket, melyek az Őrálló hasábjain az egyetemes püspökség kérdésében különböző címek alatt megjelentek, visszhangokat keltettek mindazon szívekben, amelyek odaadó bensőséggel osztoznak egyetemes egyházunk életének minden legkisebb és legnagyobb érverésében. Visszhangokat keltettek az én lelkemben is. S én e visszhangoknak kívánok kifejezést adni.

A legerősebb visszhangot Poszvék Sándor theol. tanár úr „Egyetemes püspök?” c. cikksorozata keltette bennem. Azt hiszem, hogy hasonló erővel hatott ez másokra, sőt általában a közvélemény alakítására első sorban hivatott lelkekre is. Annál csodálatosabb, — s korunkra mintha ez is jellemző volna — hogy ez általános visszhangnak (legalább úgy látszik) eddig még senki, sehol kifejezést adni nem sietett. Pedig, ha valahol, itt van helyén a sietség. Megtartani és vezetni tovább a helyes irány felé terelt lelkeket.

Kétségtelen, hogy a Poszvék-féle cikksorozat szinte eldöntötte az „egyetemes püspök” intézményének újból felszínre került s mindig árnyként kísértő kérdését. A tudós tanár és — úgy látszik — tapasztalt lekipásztor egyházunk bibliai, hitelvi és történeti fejlődésére alapított, mélyen járó, alapos és beható érvei — mert minden másra akár az alkotmány §§-ra alapított érvek is viszonylagos és nem föltétlen értékűek — mind megannyi erős vaskalapács-ütések, amelyekkel a jeles író se jobbra, se balra nem, csupán előre és föl, a célra tekintve, hatalmas energiával verte le azon szilárdaknak látszó alapokat, melyeken a felvetett kérdésnek szépen fölépítgetett és fölékitgetett, de gyöngye pilléreken nyugvó, noha magasra emelt cserép-alkotmánya,

illetve egyházalkotmányunk épületének e magas „új tornyocskája” észrevétlenül szerteporlik.

Ezek után nincs mit szólni magához a kérdés érdeméhez.

A kérdés érdemi oldalán azonban egy mozzanat ragadta meg figyelmemet. E mozzanat képezi a kérdés velejét, lelkét. E velő, e lélek: *egyházunk egészségesebb szelleme!*

Itt a kérdés, hogy egyházunk alkotmányának ezen vajudni próbálgató, alakot kereső és majdan talán újdonsülendő *külsőséges* intézménye meg fogja-e teremteni a *benső*, egészségesebb szellemet? Várható-e új alaktól új szellem? S nem megfordítva: új, egészségesebb szellem teremti a neki megfelelő új alakot? A felelet világos. — Mit akarunk hát holmi új formával akkor, midőn az evangyeliomi hitélet és szellem lanyhulásáról, belső züllött állapotokról hangzik a panasz mindenfelől? Éledjen és éljen csak bennünk egészséges evangyeliomi szellem s alkosszon ez eleven közszellemet: ez az élő közszellem *természetszerűen* fogja megtalálni a neki *szükséges és megfelelő* formát. Hogy majd az egyetemes püspökség intézménye lesz-e ez a forma, vagy más, — ki tudná megmondani? De azt előre megmondhatni, hogy az a forma *jó* lesz. És csakis az a forma lesz jó, melyet az élő, egészséges evangyeliomi közszellem teremt magának.

Ezt a szellemet kell hát élegetni! Ám ez élegetéshez ez idő szerint úgy tetszik, nem az egyetemes püspökség intézménye az alkalmas eszköz, sőt ez egyáltalán nem is alkalmas eszköz. Egyetlen legalkalmasabb eszköz az evangyeliom, melyet *intenzívebben* kell kezelgetni az egyházon belül és kívül egyaránt. Azok a helyek, ahol az eleven evangyeliomi szellem-élet gyűladoz és ahonnan kiindul, nem fönt, a „tornyocskák”-ban, vagy tornyokban, hanem lent, a templom padjai

s ezek között is sokszor az utolsó padok szoktak lenni. Az egyháznak, mint organizmusnak csakis az evangyeliom által élegetett és táplált ezen egészségesebb közszelleme az egyes szervekben: az egyházközségekben alakul, fejlődik és jut kifejezésre az esperességek és kerületek útján. Hogy tehát megtelem-e az egyetemes püspökség eszméje a mai közvéleménynek, vagyis, hogy ez eszmének éltető forrása a közvéleményben, mint az evangyeliomi, illetve egészséges egyházi közszellem hordozójában rejlik-e és ott buzog-e, vagy máshol: ennek *egyedüli biztos próbája leszen majd: a kérdés tárgyának az egyházközségekhez való alkotmányos leszállítása!* Itt dől el a vitás kérdés!

Addig is azonban óvakodjunk attól, hogy e nagy és fontosnak látszó kérdés tárgyalgatása kapesán akár egyeseket, akár testületeket sérteggessünk, vagy azoknak munkáját kicsinyeljük, amint azt „—s,— lehet, hogy akaratlanul cselekszi, érintvén a tanár és pap munkáját, sőt ez utóbbi személyét is. Bizony a kora színvonalán álló s ott maradni törekvő, komoly tanár dolga sem megy *olyan* könnyen! A komoly papra nézve pedig, aki minden léptét, tevékenységét Isten országa építésének magas céljára tekintve, végzi, „apró-cseprő teendő“ nem létezik, mert minden munka, mely Isten országa érdekében végeztetik, akár kicsinynek, akár nagynak tetsződjék is, valójában egyforma kicsiny és egyforma nagy, mert egyenlő értékű Isten országának munkaterén a munkát nem emberi ész minősíti és klasszifikálja teljesen és igazán, hanem az a szellem és az a hűség, mely sugalmazza és végrehajtja. Különös, hogy még az is kérdés tárgyává tétetik itt, hányan lennének gályarabok ifjabb papjaink közül? Sajnos, hogy e gúnyos kérdést sem ifjabb, sem idősb papjaink közül, akik szintén ifjabból lettek idősbekké, evangyeliomi önérettel senki vissza nem utasítá legalább azon viszontag való kérdéssel: vajjon az a leendő egyetemes püspök ama kifogásolt ifjabb papi nemzedéket gálya-rabokká teszi-e majd? Sőt azok a tudományos exegezissel nevelt és azzal, mint tudománnyal, ma is előszeretettel és komolyan foglalkozó ifjabb papok nem ép oly joggal kérdezhetik-e: milyen lesz az a tudománytalan exegezissel nevelt egyetemes püspök? Kora színvonalán fog-e az állani, ha nem tudja, mi az a tudományos exegezis?!

Ami pedig ama jeles egyházi férfiúnak, mint az eszme felvetőjének azon, talán általa is a legfőbbnek tekintett érvét illeti, hogy t. i. a püspököt az ő állása és lelkészi hivatala *valóságos bigámiára kényszeríti*: ez érthető célzatú, de különös hasonlatra épített érvnek egész épülete összeomlik, ha a püspöki és lelkészi hivatalt,

illetve a püspöknek az ő kerületéhez és egyházközségéhez való viszonyait úgy fogjuk fel, mint az apának, illetve férjnek az anyához, illetve, feleségéhez és leányához való *törvényes és benső* s így *megszentelt* (aminthogy az is!) viszonyát. Anya: a kerület, leánya: az egyházközség. Mindkettő iránt egyenlő hűséggel és áldozatkészséggel tartozik a családfő. S a családfő rendszerint olyan szokott lenni, aki egyenlő hűségre és áldozatkészségre képes családjának minden tagja iránt. Lám, a családfő is *kettőnek*, sőt többnek szolgál és még sem kell megszöknie, mert a szolgálat jutalmazó, édes; édessége és jutalma abban van, hogy a családfő *férj* és *apa* s övé az egész család és ő az egész családé a szeretet által.

Egyébiránt az egész kérdés több oldalról való tárgyalásában nagyon is *feltűnőnek* mutatkozik egy tény. Az, hogy *püspökeink*, úgy látszik, mintha nem szólanának hozzá ezen annyira égetőnek hangoztatott kérdéshez. Pedig hát, ha égető, csakis őket *égetheti* első sorban; s így csakis őket érdekelheti, mint fő kormányzó faktorokat; sőt e kérdésre nézve ők volnának a legilletékesebbek nyilatkozni. Nem szólnak látszólag *kerületi felügyelőink* s általában, *felügyelőink*; és aki valamennyi között a legilletékesebb, nem hallottuk még várva-várt szavait az egyházi nagy korkérdések iránt nagy érzékkel bíró *egyetemes felügyelőnknek*, *akinek szavai bizonyára a legdöntőbb súllyal esnek a vélemények és érvek ingadozó mérlegébe.*

Ami pedig végül az egyetemes püspökség eszméjének forrását, a legvégső fokot, illeti: az nem az evangyeliomi szellem, melyet mindenki áhit; hanem az a *korszellem*, mellyel senki sincs megelégedve, sem egyházban, sem egyházon kívül. Legkevésbé az eszme érdemes fölvetője. Az a korszellem, mely az eleven, benső *hitélet* és az *autonómikus érzület* ernyedésében nyilvánul. E kettő között pedig a benső, életteltjes összefüggés, a legelevenebb kapcsolat kétségtelen. Ahol a benső élet terén gyengül a hit, ott az egyházkormányzat külső terén lankad, homályosul az autonómikus érzület. Minél elevenebb a hitélet, annál erősebben domborodik ki az autonómikus érzület. A hierarchikus színű (és később: *szellemű* is) szervezet pedig az autonómikus érzületet s így autonómiánkat nem erősíti s még kevésbé fejleszti; hanem inkább evangyeliomi és presbitériális szellemében diffamálja.

Legvégül egy dolgot különösnek tartok. Azt, hogy mi módon kerül a mi hazai s valamennyi prot. felekezet között a legerősebb s legeredetibb autonómikus szervezettel bíró evang. egyházunk szűk területén felszínre az egyetemes püspökség

eszméje ca 700 eklézsia fölött, holott az aránylag csaknem kétannyi eklézsiaival bővelkedő s a centralizáció felé inkább hajló ref. egyház vezető férfiainak még eszébe is alig jut ilyen intézményt produkálni?!

Bizony, csak jobb szellem! Igaz, eleven hit úgy fönt, mint lent — s különösen legbelül az egyházban: a szószéken és oltáron! Akkor természetesen fejlődik, e szellem teremtő ereje és iránya szerint, a jobb szervezet is! És létrejön majd elkerülhetetlenül e jobb szellemnek megfelelő jó intézmény is!

Egy alsó pap.

Az új államsegély fölosztása kérdéséhez.*)

Új államsegély! Lehet-e ilyenről szó? A vallás és közoktatásügyi m. k. miniszter úrnak 22398—907. leirata alapján lehet. Ebben a rendeletben a miniszter az evang. egyetemes egyház közgyűlésének elnökségét további szíves intézkedés végett arról értesíti, hogy a hazai ev. ref. és ág. hitv. ev. egyháznak egy millió koronát és ebben az összegben az ág. hitv. ev. egyháznak 301.200 koronát utalt ki. Ezen államsegély a kiküldött közös bizottság és a kormány közt létrejött megállapodás szerint, valamint a törvényhozásilag megállapított államköltségvetés értelmében kizárólag csakis e három célra fordítandó u. m. egyházi adózás rendezésére, illetőleg a hívek fej és vagyoni adózásában mutatkozó túlerheltségének a megszüntetésére, továbbá az egyházi közigazgatás költségeire és végül az országos lelkészi nyugdíjintézet segélyezésére; de más címenek, egyházi segélyek vagy kiadások nem eszkelhetők. Ez az összeg tehát a mostani kormány által a most megnevezett célokra külön törvény által biztosított ígért három milliárdnak első részlete. A törvény maga azonban még le nem tárgyalta. Teljes elismerés gr. Apponyi v. és k. okt. m. k. miniszternek, hogy ezt, a törvényhozásilag államköltségvetésbe bele foglalt összeget, bár a törvény, mely a három milliót véglegesen biztosítaná, még letárgyalva nincs, kiutalványozta. Ez újabb beismerése annak, hogy az 1848-ki országos váltó még beváltva nincs és hogy erre a beváltásra az evangélikus hitfelekezetenek a közérdek szempontjából nagyon nagy szüksége van.

Bármily nagy elismerésre s méltánylásra méltó azonban a miniszternek ezen jó akarata s bölcs

*) Annaira fontosnak és a küszöbön levő egyházmegyei és kerületi közgyűléseket megelőzőleg annyira napirendre nyomulónak tartjuk az ilusztris szerző e fejtegetéseit, hogy egyéb aktualitásokat mellőzve, lapunk mai számának jelentékeny részét ennek engedjük át és kérjük az érdeklődőket e fejtegetések érveinek minden vonalon való komoly mérlegelésére. Szerk.

előzékenysége: ép oly kevésbé megnyugtató az idézett leiratának következő rendelkezése, mely mielőbb felterjeszteni kéri azt az arányos kiosztási tervet, mely szerint az ezen és a jövőben e címen nyerendő államsegély a megszabott három cél között fölosztandó s fölhasználható volna, és a mely tervet a miniszter *ugy a jelen, mint a jövőben változás alá nem eshető, állandó jellegű megállapításnak fogja tekinteni* az államsegély fölhasználását illetőleg. Csak a világosság atyjánál nincsen változás, vagy változásnak árnyéka, minden, valamit ember tervez, a változó időben, mint maga a tervező, a változás törvényének van alája vettve. Örök érvényű törvények az Istennek roppant országában érvényesülnek évezredek óta változatlanul; de azok a törvények, melyeket a törvényhozó atyák alkotnak, a felségek szentesítnek, a haladó időben, a tapasztalatok nyomán, javításra szorulnak. Maga az az összeg, mely a három célra meghatározandó arányban fölosztandó, sincsen még — mint kilátásba volt helyezve, mint az egyház óhajtja, óhajtoznia kell — még az az összeg sincsen törvény által változás alá nem eshető állandó jellegűnek megállapítva, egy jövődöbeli költségvetés, melyet kevesebbé méltányos, kisebb jóindulattal eltelt többség tárgyal és fogad el, le is szállíthatja azt: fölhozakodván az ország pénzügyi mostoha helyzetével, miután a fizetéseköt az egész vonalon rendezte, az az fölemelte, katonákét és cibilekét, tisztviselőket és szolgákét és épen csak az evang. egyházzal feledkezett meg, mint a mostoha anya a hamupipókeről. Micsoda fölháborodás állhatna elő, ha az adóterhet, melyet a fölemelt államsegély reményében megkönnyítettünk, ismét súlyosbitani kellene és azon szükségleteket, melyeket az 1848. értelmében közálladalmi költséggel kellene fedezni, úgy a hogyan ismét a magunk megerőltetésével tovább is fedeznünk. Mily sok keserű sírás-rívás halatszának az egyházban, mint egykor Rámában, ha a lelkészi nyugdíjintézet, melynek díjtételeinél tudtommal drágábbak széles e hazában egy jótékony humanus intézetnél sincsenek, árváinknak, özvegyeinknek, elagott pásztorainknak csak egy részét nyújthatná annak a száraz kicsike falatnak, melyet kilátásba helyezett, biztosított!

A remények ugyan virágosak a várható nyugdíjra nézve. Adja Isten, hogy mindannyia teljesüljön mindeneket bámulatra ragadó módon. A mérleg tíz évi háztartás után most van készülöben. Föl kell tennem, hogy az egyetemes pénzügyi-bizottság az eredménynek teljes tudatában volt, midőn javaslatba hozta, hogy 70% fordítassék az adóteher könnyítésére, 15% a nyugdíjalap dotációjára s 15% a közigazgatási költségek fedezésére. Az bizonyos, hogy az adóterhet leszállítani kell ott, a hol az már az egyházhoz való hűséget teszi próbára; de utóbb azt ismét fölemelni veszedelmes kísérlet lenne. Még kétségtelenebb, hogy a lelkészi nyugdíjat, még inkább

a gyámoluktól megfosztott szegény özvegyek és lelkész árvák kegydíját az eddigi összegről tetemesen nagyobb összegre kell fölemelni. Nyolczszáz korona nyugdíj egy hosszú küzdelmekben, nélkülözésekben eltöltött élet alkonyán, négyszázkorona egy szegény lelkész-özvegy megélhetésére a mostani viszonyok között és midőn minden állás, még a legalsóbb is, magasabb nyug- s illetve kegydíjat biztosít, bizony csak koldus falat! Ha a matematikai mérleg azt mutatná, hogy ezt a célt nem lehetne elérni másképp, mint a nyugdíjintézet jövedelmének tetemesebb fokozásával, a most kínálkozó alkalmat kell fölhasználni a fölosztási hányad javaslatba hozott arányának megváltoztatásával is, szabad mozgást engedve utóbbira nézve a hányadnak a kifejtendő szükséglethez képes módosítására. Az ország érdekének elég van téve, ha az egyház számadásilag kimutatja, hogy az államsegélyt azokra a célokra fordítja, melyeket a miniszteri leirat kijelöl. A lelkészek érdekének, és mivel a lelkészek ezen érdeke, az egyházérdekétől el nem választható, az egyház közérdekének az által kell eleget tenni, hogy a lelkészi nyugdíj és még inkább a lelkészek özvegyeinek s árváinak segélydíja más hasonló minősítéssel bíró közhivatalnokok segélyösszegét legalább megközelítse. Ma nem merem tanácsolni egyik elaggott lelkésztársamnak se, ha csak magánvagyonra nincs: „édes jó öreg barátom, elfáradtál a mint látom, vonulj nyugalomba és tápláld magadat illendő táplálkozással, ruházkodjál állásodhoz illő öltözettel, jutalmazd meg tisztességesen az orvost, mert az öregség önmagában is betegség“. Nem tudom mindezekre, meg egy ápolónőre hogyan kerül a havi 60 koronából. De azt se merem neki tanácsolni „hivj káplánt magad mellé, lásd el a szükségeseikkel, készpénz fizetését majd kiszolgáltatja a kápláni kongrua.“ Mert ezen 1600 korona javadalom mellett ezen utóbbi állapot, ha tán nem is rosszabb, de semmiesetre se jobb amaz előbbinél. Félre ne értsen senki. Áldom azokat mind halálomig, a kiknek elméjében megfogamzott a lelkészi nyugdíjintézet szerencsés eszméje, hálás elismeréssel adózom mindazoknak, a kik az eszmét megvalósították és a gyenge csecsemőt nagy gonddal ápolták, hogy annyira is megerősödhetett, a mennyire megerősödött, — azt is tudom, hogy minden kezdet nehéz; kevesebbet kívánna az intézetnek tőlünk, többet nyujtania az intézetnek nekünk kezdetben nem lehetett. De ha mi öregek nem léphetünk is be a jobb kor áldott földére, csak azzal a tudattal léphessünk le az élet küzdteréről, hogy a kik utánnunk jönnek, fáradnak, küzdenek, azok bizonytalannal bemehetnek e Kánaánba, már ez is nagy vigasztalásunk és örömünk. A most kínálkozó jó alkalmat, mely többé vissza alig tér, áron is megvegyük: felhasználjuk a lelkészi nyugdíjintézet megerősítésére.

A miniszter által folyósított 301200 korona, illetve ígérete szerint három év alatt törvényileg biztosi-

tandó 903600 korona új államsegély a kormány leirata szerint kizárólag csakis a föntebb megszabott három célra fordítandó s „abból más egyházi címen egyházi segélyek vagy kiadások nem eszközölhetők“. Beismerése ez annak, hogy a fönt nevezett három rendbeli szükségleten felül még más szükségleteink is vannak, melyeket saját egyházunk híveinek egyházi és iskolai adóval túlterhelése nélkül fedezni képesek nem vagyunk és a melyeknek fedezetlenül maradása egyházunk létérdekét fenyegeti, tehát a melyeknek a törvényhozás útján megállapítandó állam dotációval kell fedeztetniök. Igénye van erre egyházunknak az 1848. évi törvény alapján, az egyenlőség és viszonyosság törvényben kimondott elve alapján, mely követeli, hogy a haza polgárai egyenlő kedvezésben részesüljenek; és igénye van magának az államnak érdekében is, hogy egyes polgárai egyházi s iskolai és egyéb kulturális intézményeik fentartása végett létérdekükben meg ne támadtassanak. Ezt a törvényszerű s jogos igényt a megalkotandó törvényben föntartani és biztosítani kell nemcsak általános szöveggel, elvben, a mi már régen megtörtént és ismételtelen megtörtént, hanem az igény számbeli kifejezése és annak az időpontnak megállapítása által is, a melyen belül az elvnek testet kell öltönie. Elvégre is üres biztatásokkal beérni nem lehet. Az evang. egyház számszerűleg is bejelentette igényeit az állami dotációra, a két hitvalláson levő evang. egyházat közösen érdeklő ügyekre nézve kiküldött bizottság ismeretes memorandumában. A többször említett három célra, t. i. az egyházi adózásban mutatkozó túlterheltségnek megszüntetésére, a közigazgatás költségeire kért 700,000., 217,120., 167,287., összesen 1.084,407 koronát; a miniszter kilátásba helyez 300,200 illetve végleges összegül 903.600 koronát, tehát számszerűleg is kimutatott három rendbeli szükségletek teljes fedezésére elegendő pénzünk nincs. Következik ebből, hogy az egyháznak is levonásokat kell tennie az általa javaslatba hozott összegekből, midőn azokat a felsorolt célokra fordítja. Minő arányokban tegye a levonásokat az egyes tételnél, az a miniszter által is elismert egyházi belügy. Az egyetemes p. bizottság május 15-én tartott ülésében a kerületekkel közölte javaslatát, mely szerint az egyházunkra járandó államsegély összegéből 70% (tehát 632529 korona) fordítatnék az adóteher könnyítésére, 15% (tehát 135540 korona) a nyugdíjalap dotációjára és ugyanannyi közigazgatási költségek fedezésére. A megokolás, mely a bizottságot ezen javaslattételre bírta, a „Hivatalos Közlemények“-ben nem közöltetett. És ha az egyházkerületek elé is csupán a rövid javaslat terjesztetik, nehéz lesz ahoz alaposan hozzá szólni, csak jóhiszeműleg elfogadni lehet azt, vagy bővebb felvilágosítást kérni. Ha a bizottság aránylagosan szállította volna le a három cél mindegyikére általa a memorandumban fölszámított összegeket; akkor a

megokolás rövid volna és megtalálná az ember, a két összeg és a leszállított összeg közti különbségnek aránylagos megosztásában. És beletörődnek abba, hogy több nem adatik most, tehát ennek elégnek kell lenni annak, a mi jut. A miniszter szabad teret enged az egyháznak a fölosztás arányának megállapítására, az egyház élni is akar ezzel a jogával. És az egyetemes egyház pénzügyi bizottsága javaslatba hozza a fölosztás arányát a 70 és illetve 15—15%-ját a rendelkezésre álló 903.600 korona összegnek. Ugy de az egyház a kormányhoz terjesztett emlékiratában kifejtette, hogy az ev. egyházi közigazgatás céljaira megkívánatik évenként 217.120 korona. Ez a számítás igazításra, javításra szorulhat, de ha az újabb pontos számítás is 217120 kor. szükségletet mutatna, akkor a leszállított államsegély összegének 15% nem fedezné a kiadásokat, hanem 25%-ot kellene arra fordítani. És az ide fordítandó összegnek első évben egyharmada, a második évben kétharmada, a harmadik évtől kezdve az egész összeg közigazgatási célokra fordíthatnók. Az ide szükséges összeget, a lelkészi nyugdíj céljaira szükséges összeg mellett, azonnal bele kell utalni a közigazgatási pénztár bevételeibe, ne hogy a közigazgatás szekere kenőolaj hiányában csikorogjon vagy fennakadjon. A lelkészi nyugdíjintézet matematikai mérlegének és a szabályrendeletnek revíziója folyamatban van. Csak akkor lehet a szükségletet megállapítani, ha a revízió befejezésre jutott. Az emlékirat 167.287 korona szükségletet mutat ki.

Ez az összeg a revízió következtében módosulhat. De ha futja a memorandumban kitett összeg, akkor a leszállított állami segély összegének 15% nem fedezné a szükségletet, hanem 17,5%-t kellene ide fordítanunk. És az ide fordítandó összegnek első évben egy harmada, másodikban kétharmada, a harmadik évtől kezdve az egész összeg szállíthatnók be a nyugdíjintézet pénztárába. A mi a leszállított államsegélyből a megnevezett két cél támogatása után még fennmaradna rendelkezésre, csak azt kellene az adóteher leszállítására kijelölni; de a folyósítás, illetve az adóteher leszállítása csak akkor kezdődnek, mikor a fölemelt államsegély összege, nem az évenkénti költségvetési törvény által, de véglegesen biztosítva van. Nézetem szerint a leszállított államsegélynek 70%-a e célra nem fog megmaradni, legföljebb 57,5%-ja.

Kund Sámuel.

T Á R C A.

A lelkész mellékfoglalkozásai.

Melyek megengedhetők? Melyek hathatnak bénítólag apostoli feladatának betöltésére?

Németországban néha a theológiából, Magyarországon pedig a politikából, még a jóból is a sok megárthat; azért ne áhítozzunk mi, magyarországi evang. lelkészek, politikai vezér- vagy politikai írói szerep

után; miveljük először az Isten országát, aki tudja, akár a sajtóban is; legyünk erényes, jó polgárok s igazi, hű hazafiak, kik tettel — s nem Arany János szava szerint „ordítva“, vagy csak szavallva — szeretik a hazát, de ne legyünk politikai szereplők, hanem a Krisztusnak vitézei s édes honunk jólléte is megadatik nekünk!

Magyarországban számos vidéken születési, szellemi s pénz aristokratia, még pedig éppen evangélikus, fájdalom nincsen, takarékpénztár, hitel- s kölcsönözöket, sőt bank... mégis léteznek! Több ily intézet csak váltóra ad kölcsönt, tehát az uzorához közel jár! Ha egyik-másik lelkésznek van is ilyen helyen betetkönyve, vagy akár egy pár részvénye is, ha képes is igazgatási vagy felügyeleti tanácsos, vagy ellenőrként rovincsolni, ha híveit a takarékosra s jó gazdálkodásra buzdítja s szoktatja is: mégis vezér- vagy elnöki szerepet ne vállaljon el, mert a pénztudományban s kezelésben még sem oly jártas, mint e világ fiai, az uszorásokat, az aranyborjú lovagjait, azok áskálódásait s leselkedéseit még sem ismeri eléggé; s nem egy vidéki pénzügyi szakértő ellenőrzés nélkül inog, sőt bukik s magával rántja a lelkészt is!

Lelkészi hivatala a legelső, mely tiszta szívet s kezet, szeplőtlen, mocsoktalan nevet igényel! A mely ev. lelkész a pénztudományhoz ért, a spekulációban s vállalkozásban jártas, ám használja fel a kegyadományát is gyülekezete jólétének emelésére. Van ily lelkész is. De kevés! Van azonban akárhány túleladósodott s a bukás szélén álló gyülekezetünk is, melynek számos híve széles e hazában kenyeret még sem talál, csak teng-pang, sem megélni, sem egyszerre meghalni nem tud! Annak megélhetési vagy jövedelemszerzési forrást nyitni: vajmi áldásos feladata sőt kötelessége az oly pénzszakavatott lelkésznek; mégis a lelkész első teendője, a lelki gondozás, a léleknek felindítása, a szívnek megnyitása, a kéznek tisztasága, a szellemnek s jellemnek Istenben gazdagsága, amely nélkül a külsőleg leggazdagabb lelkész és gyülekezet is csak megvész s örök kárt vall; amellyel azonban a szegény lelkész s egyház is megelégedett s idővel boldog lehet.

A lelki mellékfoglalkozások után térjünk át

II.

a testiekhez is. Ezek közé számíthatjuk a gazdaságot, szőlőművelést, kertészetet s egyéb kézügyességet is. Hogy a test épsége s ehez a mozgás és gyakorló ügyesség is szükséges, azt igazolja a régi latin mondát: „orandum est, ut sit mens sana in corpore sano!“

A földműveléssel foglalkozás számos magyarországi evang. s még több nem evang. lelkészre elkerülhetlen; mert majdnem minden jövedelme sok földjének megmunkálásából ered. Számos lelkész ért is valamit, — más semmit sem a gazdasághoz; de a megélhetés kényszeríti, hogy a legszükségesebbet megtanulja, akár parasztjaitól maguktól is!

Sok időjárás, árvíz- s egyéb veszéllyel jár ez, kivált a magyar alföldön! De napszámos munkát, hacsak az Isten a legnagyobb inség által nem kényszeríti, evang. lelkész szabadban ne végezzen, mert decorumának derogál; ha mindjárt otthon az állattenyésztés körül egyetmást segíthet, sőt ha az Isten éppen cselédhiánnyal sújtja: igen sokat dolgozhatnak is! Ha mezőn vagy réten rakosgatásnál vagy boglyázásánál néha-néha hozzá is fog: mégis inkább a

pontos és tartós felvigyázat az ő múlhatlan kötelessége, hogy amennyire csak lehet, napszámosságait a munka elején és végén ellenőrizze; mert a gazda szeme hizlalja a marhát, a magyar példabeszéd szerint, de a gazda szeme élénkíti, gyorsítja napszámosságai munkáját is! A mezőn tartózkodás és mozgás egészséges a lelkész testére; az összes gazdasággal törődés jótékonyan hat lelkére s kedélyére is, s egyre vallásosabbra hangolja őt is, híveit is; midőn mindvégig kénytelen belátni, hogy földműveseivel együtt, de mennyire függ a jó Uristentől; hogy a rossz években s rossz gabonaár mellett lemondást, meghunyászkodást, szerénységet s alázatosságot s áldozatkészséget tanuljon; ezért van oly mély s igazán szívből fakadó őszinte vallásosság és bibliaszereget parasztkörökben, hogy a latin mondat: „pectus facit theologum“, vagy „theologus in scripturis nascitur“, egyik-másik, de korántsem minden földművesnél így is variálható: „pectus facit et agricolam“; „probus agricola etiam in scripturis nascitur.“ A gazdasághoz értő vagy abba beletanuló lelkész a föld termőképességének emelésére, az árfolyam változására s a viszonyok felhasználására is figyelmeztetheti híveit!

A philoxera és peronospora által elpusztult szőlőhegyekben, melyek egyházkerületünk nem egy lelkészét vajmi súlyosan károsították meg, sőt több gyülekezetét tönkre is tették: épen egyik-másik bűzgő ev. lelkész lett megmentővé, az amerikai szőlőnemesítési iskola s különféle óvoszerek s munkanemek behozatala által. Hisz hazánknak ezen kipadó jövedelmi forrását a legnagyobb fáradság s áldozat árán is kell újra megnyitni!

A gyümölcsstenyésztes vagy kertésztes, a milyen hasznos, ép oly szép, kellemes és egészséges foglalkozás is; bár számos lelkész ezt is még csak hivatalában tanulhatta meg s ezt sem mindegyik mindenütt jól.

A vértetű, hernyó, számos ismeretlen új rovar sok gyümölcsfát ölt már meg, s megkárosított nem egy paplakot; azért szükséges a pomológiát is mind újra felkarolunk, mert ez is mellékjövedelmet vagy legalább házi s családi örömet szül.

Nem kevésbé tanuságos s jövedelmező a lelkészre nézve a méhészet is; bár ehhez is, mint a gyümölcsstenyészteshez, különös hajlam, ügyesség, szorgalom s kitartás szükséges!

*Pieler Mátyás,
kabolói evang. lelkész.*

(Vége köv.)

BELÉLET.

Az előfizetések és hátralékok mielőbbi szíves beküldését ez úton utolsó alkalommal kéri a Szerkesztő-kiadó.

Egyházmegyei gyűlés. A veszprémi ág. hitv. ev. egyházmegye ez évi rendes közgyűlését június 27-én tartotta Pápán az ev. gyülekezet tanácstermében. Az előző napon a különböző bizottságok s az egyházmegyei lelkészegylet tartottak ülést, mely utóbbin Nagy Sándor bakonyszentlászlói lelkész az egyháznak adandó államsegély felosztásáról értekezett. Tervezete szerint 70% a hívek egyházi terheinek könnyítésére, 30% pedig részben egyházkormányzati költségekre, részben a lelkészi nyugdíjintézet erősítésére volna fordítandó. Több erélyes hang kö-

vetelte, hogy mozgalom indíttassék a lelkészi korpótlék megteremtése, általában a lelkészi javadalmasítás fokozása ügyében, mert a megállapított 1600 korona kezdő, de egyúttal végleges fizetési minimum nem áll arányban a lelkész kvalifikációjával s a mai kor fokozottabb igényeivel. Az egyházmegyei közgyűlés napján reggel gyámintézeti istenitisztelet volt. A gyűlés megnyitása után az egyházmegyei felügyelői tisztségre újabb hat évről *Belák István* enyingi ügyvéd, a világi aljegyzői tisztségre *Mihályi Sándor* földbirtokos választott meg. *Hofbauer Pál* esperesi jelentését, *Horváth Béla* kertai lelkész az egyházmegyei számvevőszék, *Szalay László* nagyszöllősi lelkész a népiskolai bizottság, *Horváth Dezső* veszprémi lelkész a gyámintézet jelentését, *Mohácsy Lajos* gergelyi lelkész az egyházmegyei lelkészegylet jegyzőkönyvét, *Balogh István* vanyolai evangélikus lelkész az egyházmegyei tanítóegyesületek jegyzőkönyvét olvasta fel, amelynek egyes pontjait megvitatva a közgyűlés. A Celldömölkön tartandó egyházker. közgyűlésre kiküldötték választása után a jövő évi egyházmegyei közgyűlés helyéül Veszprémet jelölték meg.

Tanítóképviselők. A dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerületben érvényes szabályrendelet szerint az egyházkerületi tanítók minden évben 2 néptanítót választanak az egyházker. közgyűlésre, a tanítóság ügyeinek képviselése céljából. A beérkezett szavazatok jun. 26-án bontotta fel *Mohácsy Lajos* elnöke mellett a bizottság Pápán. A beérkezett szavazatoknak legnagyobb része *Sass István* surdi és *Koczor Márton* saági tanítókra esvén, nevezetteknek a megbízólevél kiállítatott s elküldetett. E szerint a f. évben *Sass* és *Koczor* a megválasztott tanítóképviselek.

Hymen. Mikler Sándor békésmegyei kir. tanfelügyelő, Mikler Sámuel besztercebányai lelkész fia, f. hó 4-én vezette oltárhoz özv. Kubassy Arthúrné leányát, Bertát, Nyiregyházán. Az esketési szertartást a völegény édesatyja végezte. — Russ Zoltán Gáboros (ezelőtt Bánfalva) egyházközségi lelkész június 29-én vezette oltárhoz menyasszonyát, Elefánt Etelkát, Elefánt János szarvasi kereskedő leányát, a szarvasi evang. ó-templomban. Az esketést Placsko István lelkész végezte. A szép frigyekhez Isten legjobbját kívánjuk.

Pap-szentelés. A szarvasi ev. egyház kebelében magasztos ünnepély folyt le június 23-án, mikor az érettségi vizsgák érdekében ott időző Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök két papjelöltet avatott lelkésszé és pedig Jeszenszky János eperjesi hitjelöltet, ki a szarvasi, — úgyszintén Diénes György pozsonyi hitjelöltet, ki a mezőberényi II-ik kerület egyházhoz hívatott meg segédlelkészül. A jelöltekhez Scholtz püspök remek beszédet mondott, mely a hallgatóságot könnyekig meghatotta. A felszentelésnél a három szarvasi lelkész segédkezett a püspöknek.

Lelkészcseréltetés. A Jankó Dániel elhunytával megüresedett tordasi egyházközségi lelkészi állomásra Podhradszky János szentetornyai (Békés-m.) lelkész választott meg lelkészül.

Az ez évi egyetemes közgyűlés Budapesten, október hó 23-án s az ezután következő napokon fog megtartatni. Az egyetemes felügyelő és Dr. Baltik Frigyes, mint hivatalra nézve legidősb püspök által aláírt meghívó teljes szövegét a „Hív. közlemények“ legközelebbi száma hozza.

Lelkeszi értekezlet. A békési egyházmegye lelkészei ez évi értekezletüket július 15-én fogják megtartani a szarvasi egyházközségben.

A külsővathi ág. hitv. ev. leányegyházat nagy csapás érte. A múlt hó derekán, jun. 15-én a nagy tüzvész elhamvasztotta a gyülekezetnek tanítólakását. A kár nagy. A hívek oly szegények, hogy ez évben fel sem építhetik a lakást. S ha a gyámintézet nem jön segítségükre — saját erejükből fel sem építik. Kénytelenek lesznek átadni az államnak az egész iskolát.

Magyar evangélikus egyházjog. Írta dr. *Mikler Károly*, az eperjesi evang. egyházkerületi kollégium jogakadémiájának dékánja, az egyházjog és jogtörténet tanára, tiszai egyházkerületi vil. jegyző. Budapest, Grill Károly könyvkiadóvállalata, 1907. Ára 15 korona. *Megrendelhető a szerzőnél.* Zsinati törvényeink hatályba lépte, valamint az egyházpolitikai s egyéb, egyházunkat érintő országos törvények, az egyházi szabályrendeletek megalkotása óta ilyen mű nem jelent meg s tekintve, hogy a lelkészeket, egyházi felügyelőket, egyéb egyházi tisztviselőket s a hittanhallgatókat a legrészletesebb egyházi közigazgatási és egyházunkra vonatkozó állami jogi kérdésekben tájékoztatja, beszerzését jó lélekkel ajánljuk. Az egész mű egy kötetben 771 lapra terjed. Megrendelhető az összeg előzetes beküldése mellett vagy utánvételre. 27—34

Nekrológ.

Minden komolyabb előjelek megelőzése és előkészítése nélkül nagy veszteség érte a csanád-csongrádi egyházmegyét a múlt napokban. Lelkeszi karának egyik legérdemesebb tagját *Czinkotszky Márton* alberti lelkészt veszttette és temette el. Az egyházmegyének kezdettől megalakulása — tehát 11 év óta több elkelő állását töltötte be. Elnöke volt az egyházmegyei pénztárat ellenőrző bizottságnak, egyházi főjegyző és gyámintézeti elnök. Istentől kiváló lelki, szellemi és testi tulajdonokkal gazdagon felruházva, igyekezett tisztének minden igazságát, munkakörét becsülettel betölteni. A mellett mosolygó, nyájas arcával, vigkedélyével, jóságot sugárzó lényének varázsával a legkedvesebb ev. papi alakok egyike volt.

Higgadt, nyugodt előadása akár a szószéken vagy oltár előtt, akár a zöld asztalnál, meggyőződésséneke tisztelőket, szavainak súlyt adott.

Korszerű kérdések felett nem egy magvas cikket jelent meg az egyházi lapokban. Mint a csanád-megyei régészeti és közművelődési társulat titkárától, nem egy értékes, kutatásokon alapuló magvas dolgozatot hoztak az általa szerkesztett „*Évkönyv*”-ek. Alberti egyházközségének a monografiáját megírta.

Közéleti szereplését egyházi és világi körben egyaránt általános rokonszenv fogadta, tisztelet, elismerés kísérte nemes lángolását, kötelességtudását, szolgálatkészségét, pontosságát mindenki ismerte, becsülte.

1846. aug. 9-én született vallásos földműves szülőktől Szarvason, a hol elemi iskoláit, főgimnáziumi éveit jelesen végezte, sőt theológiát is a nagy Havviár D. által merészen kezdeményezett, halálával azonban létezni megszűnt theol. intézetekben megkezdte. Folytatta Pozsonyban majd Jenában. Mint

segédlelkész egy évig volt Mészöberényben Jászanszky K. a kiváló pátriarka oldalánál. 1872-ben hamvai-ban is áldott *Achim* Andrásnak Szarvasra lett távo-zása után alberti lelkész lett. 36 évre terjedő eredményes, áldással koszorúzott életét, tevékenységét hosszú időkre szóló nagy alkotások — felépített új templom, kényelmes lelkészlak és iskola — hirdetik.

Egészségének állandóságában nem bízván, család alapításra sokáig gondolni nem mert. Csaknem 40 éves volt mikor Pól Emmával házasságra lépett. Nem is bánta meg, a szép frigyben Isten áldása, zavartalan családi béke, szép anyagi előmenetel, gyarapodás volt.

A múlt napokban egy súlyos betegségből felépült szeretett leánya Ida férjhez Sulek Józsefné látogatására Szarvasra ment azzal a szándékkal, hogy másnap hazatér. Isten másként végzett, főfájásra panaszkodva, baja mind nyugtalanítóbbá vált, ágyba döntötte s három napi súlyos, reménytelenné vált állapot után agyhártya lob kioltotta életét.

Temetése nagy részvét mellett folyt le jun. 30-án a délutáni órákban Szarvason. Megárvult *alberti* egyházközsége mellett, a honnan tömeges számú hívek zárandokoltak el nagyrabecsült és szeretett lelkipásztoruk ravatalához. Pitvaros és Ambrózfalva egyházi és polgári előjárói fejezték ki testületi megjelenésükkel a súlyos veszteséget, mely az elhunytban a szomszédságot tartó községeket is érte.

A lelkésztársak közül B. csabáról Koren Pál, Tótkomlósról Gajdács Pál, Szentésről Petrovics Soma esperes, Pitvarosról Saguly János, Ambróztalváról Chován Viktor, Koren Jenő a megboldogult segédje jelentek meg temetésén, nem is szólva a szarvasi lelkésztársakról.

A gyászszertartást az egyházmegye részéről Petrovics Soma esperes és Saguly János lelkész végezte, az első gyászbeszédet, az utóbbi siri imádságot mondott, Placsko István bucsuztatta el az udvaron, míg a temetőben Scholtz Gyula intézett magvas tónyelvű búcsú beszédet a megárvult egyházközség, jelen és távol levő híveihez és lesújtott családhoz.

Legyen pihenése, végzett munkája jutalma az égben s emléke itt közöttünk áldott!

Pályázatok.

Elkelő, vidéki nagybirtokoshoz magántanuló mellé — esetleg az egész gimnáziumi oktatásra — megfelelő képzettséggel bíró *nevelő kerestetik* szeptember elejére. Megkivántatik kellő komolyság, jó modor és hogy az illető nevelni tudjon, tehát elsőrendű erő legyen. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével „Komoly nevelő” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít. 2—2

A késmárki államilag segélyezett ág. hitv. ev. kerületi liceumnál az 1907—8. tanévtől a következő **4 tanári állás** töltendő be:

1. *Latin-görög.* 2. *egy történet-latin tanszék,* melyeket a liceumi pártfogóság tölt be választás útján, 3. *egy mennyiségtan-természettani* és 4. *egy rajz-rajzó geometriai tanszék,* melyekre a kinevezés joga az államsegélyről szóló szerződés értelmében a válás- és közokt. m. kir. miniszteriumot illeti meg.

Rendes tanár javadalma 2400 K. törzsfizetés, mely a liceumnál töltött szolgálati idő sorrendjében fokonként 2600, 2800, 3200 és 3600 K-ra emelkedik,

továbbá a más középiskolánál töltött rendes tanári évek beszámításával *öt*, egyelőre 100—100 K., később 200—200 K.-ás ötödéves korpótlék, 480 K. lakpénz, mely a 3 felső fizetési fokban 600 K.-ra emelkedik, továbbá az *állam részéről megállapítandó személyi pótlék.*

A megválasztott, illetve kinevezett rendes tanárok jogos és kötelezett tagjai az 1894. évi XXVII. t.-c. alapján létesített orsz. tanári nyugdíjintézetnek és állásukat f. évi szeptember hó 1-én tartoznak elfoglalni. Pályázhatnak a kiirt szakokra képesített ág. h. evang. vallásu tanárok és tanárjelöltek. A szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények az első két tanszékre a liceumi pártfogósághoz, a másik két állásra nézve pedig a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez címezve, *alulírott felügyelőhöz* nyújtandók be f. évi *augusztus hó 5-ig.*

Okleveles, de még rendes tanárként nem működött egyének csak helyettes tanári minőségben alkalmazhatnak és csak egy évi sikeres működés után véglegesíthetők. Csakis okleveles pályázók hiányában alkalmazhatók egy évre helyettes tanárokkul, évi 1600 K. javadalmazással, oklevéllel nem bíró tanárjelöltek.

Személyes bemutatkozás kívánatos.

Késmárk, 1907. június hó 29-én.

Karátsony Zsigmond
liceumi igazgató.

2—1

Oszwald György
liceumi felügyelő.

A *bácsi* ág. hitv. ev. egyházmegyéhez tartozó *kucorai* egyházközségben megüresedett

lelkészi állásra

pályázat hirdettetik.

Javadalom: 1. Szabad lakás kerttel.

2. 1424 kor. 50 fill. készpénz.

3. 24 kat. hold szántó föld haszonélvezete, mely után az adót az egyházközség fizeti.

4. Stólák.

Szolgálati nyelv: német.

Folyamodók kellően felszerelt kérvényeiket *július hó 31-ig* küldjék be alulírott főesperes hivatalához.

Ujvidék, 1907. július hó 6-án.

1—1

Belohovszky Gábor,
főesperes.

A kolozsvári ágostai h. evang. egyházközség iskolájánál üresedésbe jött **kántortanítói állásra** ezennel pályázat hirdettetik. Javadalmak: Évi tanítói fizetés 1420 korona, kántori fizetés 300 kor.; lakáspénz 420 korona. Köteleességek: az I-ső vegyesosztály vezetése és vásár- s ünnepnapon a templomban a kántori teendők végzése. A magyar- és német nyelvben való jártasság okmányilag bizonyítandó.

Pályázni óhajtó okl. kántortanítók kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 1-ig alólírotthoz küldjék be, ki szívesen szolgál bővebb felvilágosítással is.

Kolozsvár 1907. július 5-én.

2—1.

Grätz Mór,
evang. lelkész.

A pesti ág. hitv. evang. magyar egyház **egy rendszeresített vallástanári állásra** ezennel pályázatot hirdet.

A vallástanár kötelessége a különböző fokú iskolákban a hittant tanítani és ifjúsági istentiszteletet tartani az egyház által elfogadott vallástanítási szabályzat értelmében, ahol kötelességei és jogai részletesen körül vannak írva.

Fizetési szabályzatunk szerint az állással járó javadalom a következő: a két próbaév alatt évi 1600 korona és 630 korona lakbér. A végleges megválasztás után fizetése a III. fokozatban 2000 korona, 600 korona lakbérrel. Három év múlva az illető a II. fokozatba lép 2400 korona fizetéssel és 720 korona lakbérrel. A II. fokozatban eltöltött 4 év múlva az illető az I. fokozatba lép 3000 korona fizetéssel és 900 korona lakbérrel. Az I. fokozatba történt belépéstől számított minden további öt szolgálati év után a törzsfizetés 200 korona ötödéves pótlékkal gyarapodik. Az ötödéves pótlék azonban csak ötször ismétlődhetik.

Az alkalmazott vallástanár köteles tagja a pesti egyház nyugdíjintézetének és az egyetemes papi nyugdíjintézetnek. Ezenkívül tagja lehet a bányakörületi segélyezőintézetnek is.

Pályázhatnak felszentelt lelkészek, akik a megjelölt állásra a zsinati törvények alapján képesítve vannak. Előnyben részesülnek azok, akik hittant már tanítottak. Felhívjuk a pályázók különös figyelmét arra, hogy az illető vallástanár az egyházi éneket is köteles tanítani, miért is ebben való jártassága okvetetlenül szükséges. A kellően felszerelt folyamodványokat a pesti ág. hitv. evang. magyar egyház választmányához címezve f. é. *augusztus hó 15-ig* alulírott igazgatóhoz (Budapest, VII. Rottenbiller-u. 12., II. 21.) kell külneni.

A megválasztott tanár f. é. szeptember hó 1-én tartozik állását elfoglalni.

Budapest, 1907. július 1-én.

Dr. Wágner Géza,
egyh. felügyelő.

1—1

Majba Vilmos,
igazgató.

A *bácsi* ág. hitv. ev. egyházmegyéhez tartozó *pincédi* (felső) egyházközségben megüresedett

lelkészi állásra

pályázat hirdettetik.

Javadalom: 1. Szabad lakás, kert, ennek fenntartása.

2. Egész telek föld a hozzátartozó járás illetménynyel.

3. 2550 korona készpénz.

4. Stólák.

Szolgálati nyelv: magyar és tót.

Folyamodók kellően felszerelt kérvényeiket *július hó 31-ig* küldjék be alulírott főesperes hivatalához.

Ujvidék, 1907. július 6-án.

1—1

Belohovszky Gábor,
főesperes.